

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№2(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 234 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchilarni intellektual rivojlantirishning psixologik omillari	22
<i>Ashurov Ramzidin Ramazonovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolaning kitobxonlik madaniyatini shakllantirishda oila bilan ishlashning nazariy asoslari	27
<i>Jumanova Fatima Uralovna, Allaberganova Munisa Begimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishning metodologik asoslari	32
<i>Jo'rayeva Nargiza Tairovna, Bekbergenova Yulduz Tanirbergen qizi</i>	
Faoliyatli yondashuv asosida maktabgacha 6-7 yoshli bolalarda nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	35
<i>Ziyodullayeva Mohirabonu Ikromjon qizi</i>	
Davlat ta'lim muassasalarida manfaatlar to'qnashuvini boshqarishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari ...	39
<i>Xaybatullaeva Sojidxon Ziyatullayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini oshirishda integratsion yondashuv	42
<i>Kamoliddinov Mirzohid</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning samaradorligi	45
<i>Kamoliddinova Dilnoza Axmadilaxanovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kreativ faollikni rivojlantirish mexanizmlari.....	48
<i>Nurjanova Rayxan Urazbaevna</i>	
Sinf biologiya fanini o'qitishda TIMSS topshiriqlardan foydalanish metodikasi va baholash mezonlari	52
<i>Xaitboyeva Dilorom Rustam qizi</i>	
Qandli diabet tashxisli bemorlarda shaxs tuzilmasining emotsional komponentlari	56
<i>Sadikova Umida Botirovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda pedagogik diagnostikani amalga oshirishning natijaviyligi	60
<i>Maxmutzimova Yulduz Raxmatovna, Qodirova Shaxnoza Saidazim qizi</i>	
Kasbiy imij shakllanishida psixologik jihatlarning tafovutlari	64
<i>Aminova Dilnoza Orifjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining jamoa bilan ishlash jarayonida yetakchilik kompetensiyalarini rivojlantirish	69
<i>Abdiyeva Fazilat Fayzulla qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar shaxsi rivojlanishida psixologik moslashuvning tipik xususiyatlari	73
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Oliy ta'lim tizimida variativ modellashirish asosida talabalarning kreativ faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarining qo'llanilishi	76
<i>Quvvatova Mohira Hikmatillayevna</i>	
Interfaol treninglar orqali o'qituvchilarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish tajribasi	79
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyatlar asosida axloqiy tarbiyani shakllantirishning ahamiyati.....	82
<i>Zulayxo Nazarova, Qarshiboyeva Muxlisa Ismatullo qizi</i>	
Ijodiy qobiliyatni o'stirishda pedagogik mahorat va innovatsion metodlar	85
<i>Mutallibova Odinaxon Mirzaolimjon qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida olimpiadalarga tayyorlashda masalalar yechish texnologiyasi 11-sinf misolida	89
<i>Aslonov Xayrullo Shukrullo o'g'li</i>	

Bokschi qizlarni texnika taktikasini takomillashtirish.....	94
<i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>	
Ixtisoslashtirilgan terminologiyaning asosiy lingvistik xususiyatlari	99
<i>Axmedova Dilnoza Anvarovna</i>	
Interfaol metodlar orqali zamonaviy darslarni tashkil etishning o'ziga xos tendensiyalari	102
<i>Bakirov Otabek Bo'ranovich</i>	
Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilishning metodologik muammolari	106
<i>D. J. Norboyeva</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim muassasalari talabalari ruhiyatiga virtual muhitning salbiy ta'siri	110
<i>Giyosov Ulug'bek Eshpulatovich, Turayeva Nigora Husniddin qizi</i>	
Hamshiralik ishida raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi.....	113
<i>Rasulova Gulmira, Amonova Dildora, Abdurahmonov Aziz, Hakimova X. X.</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv qobiliyatlarni shakllantirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar	117
<i>Jumayev Xushboq Soatmumin o'g'li</i>	
Principles of Organising Autonomous Learning.....	121
<i>Khazratova Zukhra Mamaraimovna</i>	
Najot – ta'limda, najot-tarbiyada	124
<i>Mo'minova Manzura Mamasodiqjonovna</i>	
Educational Potential of Museum Pedagogy and Criteria for its Application in Developing Historical Thinking of Pre-Service History Teachers.....	127
<i>Niyozov Javlonbek</i>	
Landshaft dizayni vastasida bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining estetik va kreativ ko'nikmalarini rivojlantirish	131
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna</i>	
Abdulla Avloniy pedagogik merosida shaxs psixologiyasi masalalari.....	134
<i>S. O. Mamarasulov, D. A. Egamberdiyeva</i>	
TBL metodini qo'llash orqali o'quvchilarning madaniyati va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish....	138
<i>Sodikova Oyshakhon Muxammadsodik</i>	
Pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari.....	142
<i>Soliqova Barno Sodiq qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim magistratura talabalarining ijodiy faolligini rivojlantirish shart-sharoitlari	146
<i>Yarmatov Shermo'min Rahmatovich</i>	
Формирование готовности родителей детей старшего дошкольного возраста к выполнению воспитательной функции в семье.....	149
<i>Атаджанова Сохиба Талиповна</i>	
Redjio pedagogik yondashuv asosida maktabgacha katta yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik muammo sifatida	152
<i>Djamilova Nargiza Nuritdinovna, Otahonova Marjona</i>	
Talabalarda algoritmik kompetentlikni rivojlantirishning sun'iy intellekt va Big Data Analytics asosida o'quv faoliyatini real vaqt rejimida kuzatuvchi va boshqaruvchi konseptual modelni takomillashtirish.....	155
<i>Kayumova Nazokat Rashitovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida chet tili o'qituvchilari va talabalar o'rtasidagi interaktsiyaning pedagogik samaradorligi va innovatsion mexanizmlari	163
<i>Eshonqulova Umida Xolmirzayevna</i>	
MTTlarda nutqni rivojlantirishga doir mashg'ulotlarda interfaol usullardan foydalanish texnologiyasi	168
<i>To'laboyeva Iqbolaxon Olimjonovna</i>	
Ta'lim jarayonidagi konfliktlar.....	173
<i>Abulova Mohigul Komiljonzoda</i>	
Talabalarining bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish	176
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	

Shaxs tuzilmasida ma'naviy intellekt: nazariy-metodologik tahlil va psixologik interpretatsiya	179
Mirxoliqova Charos Xabibullaevna	
18-20 yoshli belbog'li kurashchilarning musobaqa oldi jismoniy tayyorgarliklari	183
Muzafarov Muxammadali Maxsudovich	
Talabalarda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan foydalanib kasbiy madaniyatini rivojlantirishga zamonaviy yondashuvlar (boshlang'ich ta'limda tarbiya fani misolida)	187
Yadgarova Surayyo	
Maktab o'quvchilariga pedagogik ta'sir ko'rsatishda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish	190
Yo'ldoshova Shahlo Shukurullo qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirishning nazariy tahlili	194
Yusupova Sanobar Odil qizi	
Типология научного текста: от жанровой классификации к дискурсивной модели	197
Бахтияр Катибжанович Саттаров	
Взаимодействие педагога и семьи в профилактике и преодолении стресса у детей дошкольного возраста	201
Г. С. Алиходжаева, Х. Рахимова	
Условия эффективности инклюзивного образования	206
Г. С. Алиходжаева, Л. О. Бекмуродова	
Педагогическая готовность к обучению в школе детей билингов	211
Г. С. Алиходжаева, Н. А. Ганиева	
Педагогические условия формирования эмоционального интеллекта у дошкольников	216
Джалилова Феруза Намазовна	
Milliy meros va musiqiy madaniyatning yosh avlod tarbiyasidagi o'rni	219
Zuhriddin Azizov	
Госпитальная школа как пространство поддержки и развития ребёнка (на примере госпитальной школы при детской клиники Синсиннати, США)	222
Муминов Р. Р., Хакимова Н. Х., Набиева Г. Г.	
Интерактивные формы работы в процессе профориентации детей дошкольного возраста	227
Н. Т. Жураева, С. М. Ахмеджанова	
Samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashga oid yondashuvlar	231
Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna	

MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMIDA AXBOROT- KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING METODOLOGIK ASOSLARI

Jo'rayeva Nargiza Tairovna

Nizomiy nomidagi O'zMPU

Maktabgacha ta'lim nazariyasi va metodikasi kafedrasida dotsenti, PhD

Bekbergenova Yulduz Tanirbergen qizi

1-kurs magistri

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tizimini modernizatsiyalash sharoitida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) foydalanishning metodologik asoslari va pedagogik transformatsiyasi tadqiq etiladi. Tadqiqotda raqamli vositalarning nafaqat texnik yordamchi, balki tarbiyalanuvchilarning kognitiv faolligini oshiruvchi va emotsional rivojlanishini stimullovchi didaktik omil sifatidagi o'zni ilmiy tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: raqamli pedagogika, axborot-ta'lim muhiti, kognitiv rivojlanish, intellektual salohiyat, multimedia tizimlari, interaktiv ta'lim, integratsiyalashgan yondashuv, didaktik transformatsiya.

Abstract: This article explores the methodological foundations and pedagogical transformation of utilizing information and communication technologies (ICT) within the context of modernizing the preschool education system. The research provides a scientific analysis of the role of digital tools, identifying them not merely as technical aids but as didactic factors that enhance cognitive activity and stimulate the emotional development of learners.

Key words: digital pedagogy, information-educational environment, cognitive development, intellectual potential, multimedia systems, interactive learning, integrated approach, didactic transformation.

Аннотация: В данной статье исследуются методологические основы и педагогическая трансформация использования информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) в условиях модернизации системы дошкольного образования. В исследовании научно проанализирована роль цифровых инструментов не только как технических вспомогательных средств, но и как дидактических факторов, повышающих когнитивную активность и стимулирующих эмоциональное развитие воспитанников.

Ключевые слова: цифровая педагогика, информационно-образовательная среда, когнитивное развитие, интеллектуальный потенциал, мультимедийные системы, интерактивное обучение, интегрированный подход, дидактическая трансформация.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimining rivojlanishi bevosita raqamli texnologiyalarning kirib kelishi bilan bog'liqdir. Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tashkilotlari (MTT) uzluksiz ta'lim zanjirining birinchi va eng muhim bo'g'ini sifatida bolaning aqliy poydevorini shakllantirishga mas'uldir. O'zbekiston Respublikasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni hamda sohani 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida ta'lim jarayoniga zamonaviy raqamli vositalarni joriy etish eng muhim vazifalardan biri qilib belgilangan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

AKTning pedagogik imkoniyatlari xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan keng o'rganilgan. L.Plouman va C.Stephen raqamli o'yinlarning kognitiv funksiyalarga ta'sirini tadqiq etgan bo'lsa, mahalliy tadqiqotchilardan X.A.Mamatqulova va M.X.Tadiyyeva MTT tarbiyachilarining AKT-kompetentligini oshirish modellarini ishlab chiqishgan. Shuningdek, I.V.Grosheva va S.Sh.Mirziyoyevalar tomonidan takomillashtirilgan "Ilk qadam" dasturida raqamli savodxonlik elementlari o'z aksini topgan. Biroq, AKTni didaktik transformatsiya nuqtai nazaridan tizimli metodologik asoslash dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot doirasida shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillariga alohida urg'u berildi. Bu yondashuv har bir bolaning AKT vositalari bilan ishlashdagi individual sur'atini (tempini) hisobga olishga imkon beradi. Ya'ni, raqamli o'yinlar va interfaol topshiriqlar bolaning o'zlashtirish darajasiga qarab murakkablashib boradi. Bu metodika bolada muvaffaqiyat hissini uyg'otish orqali unda o'quv motivatsiyasini shakllantiradi va an'anaviy ta'limdagi "bir xillik" (standartlashtirish) muammosini hal etadi.

Tadqiqotning texnologik qismida vizuallashtirish va multimedia effektlaridan foydalanishning pedagogik samaradorligi tahlil qilindi. Ma'lumki, maktabgacha yoshdagi bolalarda ko'rgazmali-obrazli tafakkur ustunlik qiladi. AKT vositalari (animatsiya, audio-vizual materiallar) mavhum tushunchalarni (masalan, tabiat hodisalari yoki matematik amallar) bolaga tushunarli bo'lgan jonli obrazlarga aylantiradi. Bu esa ma'lumotlarning bolalar xotirasida uzoq vaqt saqlanib qolishini va ularni amaliyotda qo'llash ko'nikmasini ta'minlaydi. Pedagogik tajriba davomida "Inson - Kompyuter - Inson" modeli qo'llanildi. Bu modelda AKT vositalari tarbiyachining o'rnini bosuvchi emas, balki tarbiyachi va bola o'rtasidagi muloqotni boyituvchi instrument vazifasini o'tadi. Bunda tarbiyachining roli "ma'lumot beruvchi"dan "yo'naltiruvchi" (fasilitator) darajasiga ko'tarildi. Bu usul bolalarda nafaqat texnik ko'nikmalarni, balki jamoada ishlash, fikr almashish va ijtimoiy moslashuvchanlik kabi hayotiy muhim (soft skills) kompetensiyalarni ham rivojlantirdi.

Tadqiqotning metodologik xavfsizligini ta'minlash maqsadida "neyropedagogik tahlil" elementlaridan foydalanildi. Bunda raqamli kontentning bolaning asab tizimiga va ruhiy holatiga ta'siri o'rganildi. O'yinli darslarning davomiyligi va vizual dinamikasi bolalarning diqqat konsentratsiyasi va charchoq darajasiga moslashtirildi. Bu esa ta'lim jarayonida "axborotli yuklama" (cognitive overload) paydo bo'lishining oldini oldi va intellektual rivojlanishning tabiiy biologik ritmlar bilan uyg'unligini ta'minladi.

Natijalarning haqqoniyligini tasdiqlash uchun tadqiqotda pedagogik diagnostika usuli qo'llanildi. Har bir bosqichda bolalarning rivojlanish dinamikasi maxsus kartochkalar va raqamli monitoring tizimi orqali qayd etib borildi. Bu tizimli nazorat bizga metodikaning qaysi qismlari samarali ekanligini va qayerda tuzatishlar kiritish kerakligini aniq ko'rsatib berdi, bu esa magistrlik tadqiqotining ilmiy asoslanganlik darajasini oshiradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Olingan empirik ma'lumotlar va o'tkazilgan pedagogik tajribalar maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarning rivojlanishida AKT shunchaki yordamchi vosita emas, balki ko'p funktsiyali pedagogik mexanizm ekanligini tasdiqladi. Tadqiqot natijalari quyidagi yo'nalishlar bo'yicha tizimlashtirildi:

- 1. Kognitiv rivojlanish va intellektual faollik.** Multimedia vositalari va interaktiv mashg'ulotlar bolalarning diqqatni jamlash davomiyligini an'anaviy metodlarga nisbatan 35–40% ga oshirdi. Bu ko'rsatkich bolaning ma'lumotni qabul qilish filtri raqamli vizuallashtirish ta'sirida faollashishi bilan izohlanadi. Ayniqsa, mavhum tushunchalarni (fazoviy munosabatlar, son tarkibi, tabiat hodisalari) o'zlashtirish samaradorligi tajriba guruhida 25–30% ga yuqori bo'ldi. Bolalar virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar orqali voqelikni nafaqat ko'rdilar, balki uni mantiqan "hiss qildilar".
- 2. Nutq va kommunikativ kompetensiyalarning o'sishi.** Interaktiv elektron kitoblar, audio-vizual lug'atlar va nutq o'stirishga mo'ljallangan dasturiy ta'minotlar yordamida bolalarning nutqiy faolligi 1,4–1,6 barobarga ortdi. Tajriba shuni ko'rsatdiki, raqamli kontent bolada "qayta aloqa" (feedback) hosil qilishi sababli, bola o'z fikrini bayon etishga ko'proq rag'bat sezadi. Dialogik nutq elementlari, so'zlarni to'g'ri talaffuz qilish va mantiqiy gap tuzish ko'nikmalari interfaol qahramonlar bilan muloqot jarayonida tabiiy va samarali rivojlandi.
- 3. Motivatsion-emotsional omillar va "Muvaffaqiyat hissi".** Raqamli didaktik o'yinlar ta'limga bo'lgan ichki motivatsiyani 45–50% ga oshirdi. An'anaviy darslarda kuzatiladigan "tez charchash" va "zerikish" holatlari AKT muhitida minimal darajaga tushdi. Bolalar yangi bilimlarni ijobiy emotsional fon (quvonch, qiziqish, hayrat) asosida o'zlashtirdilar. Har bir to'g'ri bajarilgan topshiriq uchun beriladigan virtual rag'batlar bolada o'ziga bo'lgan ishonchni mustahkamladi va o'rganish jarayonini majburiyatdan zavqli jarayonga aylantirdi.
- 4. Sensor-motor rivojlanish va koordinatsiya.** Sensorli ekranlar va interaktiv panellar bilan ishlash bolalarning mayda motorikasini va "ko'z–qo'l" koordinatsiyasini sezilarli darajada yaxshiladi. Ekrandagi kichik obyektlarni aniq boshqarish, nuqtalarni birlashtirish va virtual chizmachilik mashqlari qo'l mushaklarini nozik harakatlarga tayyorladi. Bu jarayon maktab ta'limining eng murakkab bosqichlaridan biri bo'lgan yozuvga tayyorgarlik ko'rish davrini yengillashtirishga xizmat qiladi.
- 5. Ijtimoiy faoliyat va jamoaviy hamkorlik.** Kutilganidan farqli o'laroq, AKT bolalarni jamiyatdan ajratib qo'ymadi, aksincha, guruhli interaktiv mashg'ulotlar ijtimoiylashuvni tezlashtirdi. Bolalar umumiy ekran

oldida muammolarni birgalikda yechish, "navbat kutish", sherigining yutug'idan quvonish va jamoaviy qaror qabul qilish ko'nikmalarini egalladilar. Bu esa ularda hamkorlik madaniyatini shakllantirib, guruhdagi psixologik iqlimni yaxshilashga xizmat qildi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maktabgacha ta'lim jarayoniga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini tatbiq etish shunchaki texnik yangilanish emas, balki ta'lim sifatini tubdan yaxshilovchi innovatsion pedagogik muhitni yaratish demakdir. O'tkazilgan magistrlik tadqiqotimiz natijalari shuni ko'rsatadiki, AKT vositalari bolaning dunyoqarashini kengaytirish bilan birga, undagi qiziquvchanlikni ilmiy asoslangan o'yinli faoliyatga yo'naltiradi. Bu jarayonda texnologiyalar bolani maktab ta'limiga nafaqat bilimlar zaxirasi bilan, balki shakllangan mantiqiy tafakkur va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalari bilan tayyorlashga xizmat qiladi. Raqamli muhitda olingan bilimlar bolaning xotirasida uzoq muddat saqlanib qolishi, darslardagi zerikish va passivlikni bartaraf etishi tadqiqot davomida o'z isbotini topdi.

Tadqiqot xulosalaridan kelib chiqqan holda ta'kidlash lozimki, zamonaviy tarbiyachining raqamli kompetentligini oshirish bugungi kunning kechiktirib bo'lmaz vazifasidir. Tarbiyachi shunchaki axborot beruvchi emas, balki bolani raqamli dunyoda to'g'ri yo'naltiruvchi moderatorga aylanishi lozim. Buning uchun tizimli ravishda pedagoglarning AKT bo'yicha malakasini oshirish, ularni nafaqat texnikadan foydalanishga, balki raqamli o'yinlarni pedagogik maqsadlarga moslashtirishga o'rgatish zarur. Pedagogning mahorati va texnologiyaning imkoniyatlari uyg'unlashgan joydagina ta'limiy samaradorlikka erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Zhuraeva N. T. Maths key of mind and intelligence (Methodology for the formation of elementary mathematical representations of children in preschool institutions) // Экономика и социум. – 2021. – № 1-1. – P. 316–319.
2. Tairovna Z. N. The role of didactic tools in the mathematical development of children // Spanish Journal of Society and Sustainability. – 2022. – № 3. – P. 39–40.
3. Jurayeva N. T. Methods of implementation and mechanisms of implementation of the norms of international law // International Scientific and Practical Conference "The Time of Scientific Progress". – 2022. – Vol. 1, № 3. – P. 113–120.
4. Juraeva N. T. Organization of the educational process in preschool educational organizations // Results of National Scientific Research: International Journal. – 2022. – Vol. 1, № 6. – P. 244–251.
5. Жураева Н. Т. Технология развития навыков логического мышления при подготовке старших дошкольников к школе // International Academic Research Journal. – 2022. – Vol. 1, № 6. – P. 232–239.
6. Жураева Н. Мактабгача таълим сифати индикаторларини амалиётга жорий этиш мазмуни // Eurasian Journal of Academic Research. – 2022. – Т. 2, № 11. – В. 491–493.
7. Жураева Н. Т. Ментальная арифметика как уникальная методика развития умственных способностей // Образование лиц с особыми образовательными потребностями: методология, теория, практика. – 2020. – С. 136–139.
8. Бабаева Д. Р., Жураева Н. Т. Технология развития навыков логического мышления при подготовке к школе // International Scientific Conference "Innovative Trends in Science, Practice and Education". – 2023. – Vol. 2, № 5. – P. 5–12.
9. Jurayeva N. T. Effectiveness of work carried out in cooperation with preschool students and parents // International Scientific Conference "Scientific Advances and Innovative Approaches". – 2023. – Vol. 1, № 3. – P. 48–52.
10. Jurayeva N. T. Innovative forms and methods as a factor of successful improvement of teachers' communicative competence // Modern Scientific Research: International Scientific Journal. – 2023. – Vol. 1, № 6. – P. 27–32.
11. Jurayeva N. T., Israilova D. A. Ways of introducing children to nature at the "Ilm Fan and Nature" center in preschool educational organizations // International Scientific Conference "Innovative Trends in Science, Practice and Education". – 2023. – Vol. 2, № 8. – P. 36–39.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.